

Motion till riksdagen

1989/90:Jo710

av Hans Lindblad (fp)

Inventering och uppfödning av vikare

Sveriges kust har under 1989 varit förskonad från de epidemier som drabbade knubbsälarna på västkusten sommaren 1988. Den långsiktiga situationen har dock inte förbättrats. Samtliga sälarter, knubbsäl, gråsäl och vikare, är hårt ansatta av miljögifter och det krävs snara åtgärder för att vi skall kunna garantera en livskraftig stam i framtiden.

Numera är den främsta orsaken till minskningen av sälpopulationerna miljögifter. PCB är ett av de ämnen som gör störst skada genom den inverkan ämnet har på sälhonornas fertilitet. PCB kommer till sälen via föda, och ett sätt att undvika att motarbeta denna miljökonsekvens är därför att föda upp säl på giftfri föda. Dessa sälhonor får då en högre fertilitet när de släpps ut.

Uppfödning med giftfri föda pågår sedan många år i anslutning till Forsmarks kärnkraftverk. Här är det gråsäl som föds upp och anläggningen har visat sig mycket värdefull för detta ändamål. Men trots denna anläggning är behovet inte täckt. För gråsälen behövs ytterligare åtgärder och även för knubbsälen är behovet av åtgärder av detta slag dokumenterat.

Den ras av vikare (*Phoca hispida bothnica*) som vi har i Östersjön och Bottenviken har dock en mer osäker status. Finländska forskare har i större utsträckning än svenska ägnat sig åt arten, men totalt sett finns det ett mycket stort behov av att kartlägga och inventera beståndet av vikare i Östersjön och Bottenviken. Denna inventering bör snarast starta och torde nå bäst resultat om den kan samordnas med finska myndigheter och forskare. Ett alternativ är att utföra inventering med tillgång till finskt inventeringsmaterial.

Denna ras av vikare är den kanske mest känsliga för miljögifter, och redan nu finns det starka skäl att misstänka att stammen har minskat. För att möta en fortsatt nedgång, och stävja effekterna av giftpåverkan, bör en uppfödning- och forskningsanläggning för vikaresäl snarast projekteras.

Kuststräckan utanför norra Hälsingland är en gammal lokal för vikare. I Mellanfjärden i Nordanstigs kommun finns de geografiska och biologiska förutsättningar som behövs för en uppfödninganläggning av detta slag. Här finns det marina naturreservatet vid ön Gran och här finns ön Notholmen på vilken en lämplig vik skulle kunna hägnas i mynningen och utgöra en naturlig uppfödningssäng.

Vikaresälens reproduktion gynnas av de isförhållanden som råder längs hälsingekusten. Störst är känsligheten för störningar på vintern när ungarna föds. Då är störningen som minst, särskilt jämfört med turistsäsongen på

sommaren. Om möjligheterna att bygga en uppfödninganläggning för vikare i Mellanfjärden undersöks, bör därför möjligheterna att delvis finansiera anläggningen med turistverksamhet undersökas.

Arbetsmarknaden i norra Hälsingland, liksom övriga regionalpolitiska skäl, bör också vara ett skäl att lokalisera en uppfödninganläggning av vikare till Mellanfjärden.

Trots den verksamhet som pågår med uppfödning av gråsäl vid Forsmark, finns det behov av utökade satsningar även på denna art. Ur geografisk eller biologisk synvinkel finns det inget som hindrar att en anläggning vid Mellanfjärden i Nordanstig skulle kunna kompletteras med giftfri uppfödning även av gråsäl. Anläggningen bör dock i första hand tjäna syftet att säkerställa och garantera en framtida stam av vikare i Östersjön och Bottenviken.

En betydande del av arbetsmarknaden i Mellanfjärdenområdet är knutet till yrkesfisket. Det är därför viktigt att en säluppfödninganläggning inte kommer i intressekonflikt med denna näring.

Vad gäller själva uppfödningen torde inte någon sådan risk föreligga. Dessa djur befinner sig i hägn och gör inte någon åverkan på fiskredskap.

När sälarna skall placeras ut bör detta ske på många områden där arten tidigare varit naturligt representerad. I detta sammanhang är det viktigt att beakta yrkesfiskarnas möjligheter att få ersättning för sålskador på samma sätt som samerna får ersättning för rovdjursriven ren.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en inventering av Östersjöns och Bottenvikens bestånd av vikare.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en forsknings- och uppfödninganläggning för i första hand vikare, i andra hand gråsäl,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undersökning av möjligheterna att lokalisera en anläggning för uppfödning av vikare och gråsäl till Mellanfjärden i Nordanstigs kommun.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om yrkesfiskares rätt till ersättning för skador på fångst och redskap orsakade av säl.

Stockholm i januari 1990

Hans Lindblad (fp)